

Željko BRGULJAN, *Preci svetog Leopolda Bogdana Mandića*, Naklada autora, Zagreb, 2022., 101 str.

Među svecima i blaženicima zavičajem iz Boke kotorske posebno važno mjesto pripada svetom Leopoldu Bogdanu Mandiću (1866. – 1942.). Rođenjem iz Herceg Novoga, bokeljskoga grada koji je u vrijeme njegova odrastanja i sazrijevanja u velikoj mjeri bio nastanjen žiteljima katoličke vjeroispovijesti, ovaj je skromni kapucin, niskoga rasta, ali velikog duha, veći dio ovozemaljskog života proveo kao ispovjednik u Padovi, slušajući probleme i boli niza pokornika, hrabreći ih i iskazujući duboko razumijevanje za njihove sudbine, strahove i strepnje. O svetom su Leopoldu napisane brojne monografije i znanstvena djela, ponajprije hrvatskih i talijanskih autora. Knjiga koju predstavljamo djelo je Željka Brguljana, vrsnog znalca povijesti Boke kotorske te je, obradom Leopoldovih predaka i rodbine, novi prinos poznavanju pojedinih sastavnica života sveca, kojega danas štuje i slavi cijeli kršćanski svijet.

Knjiga započinje uvodnim poglavljem (»Uvod: istraživanje o svečevoj obitelji«, 8-17) u kojem se ukratko opisuju cjeline koje će uslijediti te ukazuje na temeljne smjernice samoga istraživačkog rada vezanog za navedenu problematiku. Na to se nadovezuje sažet pregled povijesti svečeva rodnog grada Herceg Novog (»Rodni grad: Herceg-Novici«, 18-26) u sklopu kojeg autor veliku pozornost pridaje demografskim, političkim i društvenim promjenama toga kraja u posljednjih stotinjak godina.

U fokusu istraživanja sljedećeg poglavlja je »Očeva obitelj: Mandići u Herceg-Novom« (28-39). Na osnovi istraživanja iz novskog arhiva (arhivsko odjeljenje Herceg Novi kao dio Državnog arhiva Crne Gore), kao i Župnog arhiva u Herceg Novom (matične knjige) utvrđuje se podrijetlo obitelji Mandić, za koju biografi pretpostavljaju da je bosanskog podrijetla te da su se pred osmanskim prodorima iselili duž istočnog Jadrana. U Boki se, točnije u Herceg Novom prvi bilježi Leopoldov predak Nikola sredinom 18. stoljeća. Njihova je gospodarska djelatnost bila raznolika, a opažaju se i kao pomorski trgovci u zlatno doba bokeljskog pomorstva. Nastavljajući se na podrobnu raščlambu svečevih predaka, autor u poglavlju »Majčina obitelj: Carevići u Herceg-Novom« (40-53). Prema istraženim arhivskim spisima Carevići su u Herceg Novom bili prisutni i prije obitelji Mandić. Ovdje se autor bavi i mogućim plemićkim podrijetlom Carevića (potomci roda Kosača), iako tu pretpostavku ne smatra dovoljno argumentiranom. Prvog člana obitelji Carević u vrelima vezanim za Herceg Novi bilježimo koncem 17. i tijekom 18. stoljeća, a riječ je o Andriji za kojeg se smatra da je bio ugledan član tamošnje zajednice. Zahvaljujući pomnoj obradi matičnih knjiga Herceg Novog, kao i drugim arhivskim izvorima, i ovdje autor – kao i u primjeru obiteljskih veza svetog Leopolda po očevoj strani – podrobno račlanjuje svečeve pretke i iznosi njihove kratke, prema vrelima dostupne životopise i djelovanje. Važne podatke o svečevim precima donosi poglavlje »Nenadano otkriće: potomak slavnog Peraština« (54-63), a riječ je argumentiranom utvrđivanju kako je sveti Leopold bio potomak glasovita peraškog ratnika Vicka Bujovića (1660. – 1709.). To je poglavlje od osobite važnosti jer nam donosi vrijedna nova saznanja o precima svetog Leopolda, ali i posvjedočuje o umreženosti i povezanosti tada uglednih bokeljskih obitelji.

»Najmlađe dijete u obitelji Dragice Carević i Petra Mandića – Bogdan« (64-67) poglavlje je u kojem se razmatraju najuži srodnici svetog Leopolda, ponajprije njegove sestre i braća. Navodi se da je posljednji član uže obitelji, brat Nikola, preminuo u Herceg Novom 1927. godine, a malobrojni su se potomci raselili te potom u gradu više nije bilo katoličkih Mandića. Završno poglavlje (»Nasljeđe vjerske kulture i pobožnosti – utjecaji šire obitelji na mladog Bogdana« (68-75) govori kako je obitelj imala presudan utjecaj na vjersko oblikovanje svetog Leopolda, a pritom se posebno izdvajaju Carevići, odnosno majčin ogranak koji su u vrijeme njegova formiranja, sazrijevanja i opredjeljenja za duhovni život, imali nemjerljivu ulogu.

Na kraju knjige nalazi se popis izvora i literature koji su uporabljeni u ovoj knjizi (76-79), pregled ilustracija (80-83), kazalo imena (85-89) te sažetak na talijanskom jeziku (92-98). Knjiga Željka Brguljana zasnovana je na višedesetljetnom proučavanju izvorne arhivske građe iz domaćih i inozemnih arhiva. U istraživanju je korištena i odgovarajuća znanstvena literatura te rad u metodološkom i sadržajnom smislu odgovara znanstvenom djelu. Tekst je popraćen i brojnim ilustracijama koje čitatelju mogu dočarati Herceg Novi (kakav je nekoć bio), kao i dijelove iz životopisa (faksimili dokumenata) svetog Leopolda Bogdana Mandića. Svakako, za dopunu životopisa ovog toliko važnog sveca, ali i za povijest Boke kotorske, ovo je djelo vrlo važno i zavrjeđuje pohvale.

Lovorka Čoralić